

Jordeel for flere Partier i Samfundet vende Sætningen om og sige, at naar § 5, saaledes som den er stillet til Afstemning, bliver vedtaget, og der saaledes bliver større Frihed for Arbejderne til at faae Boliger omkring i Landet, hvor de kunne faae deres Erhverv, saa vil Communen ofte blive befriet for den ofte vistnok meget betydelige Byrde at skulle opføre Huse til disse Personer; thi de vilde da sprede sig over Landet og dele sig paa de forskellige Steder, hvor de bedst kunne finde deres Erhverv, og det Tilfælde, Anordningen nærmest har havt for Die, vilde da vistnok meget sjeldnere indtræffe, Jeg troer derfor, at netop adskillige af de Betænkkeligheder, som have været anførte mod § 5, saaledes som den er foreslaaet, de vilde tale til Fordeel for Sagen i sin Heelhed. Den eneste Betænkkelighed jeg for mit Vedkommende kan have ved at stemme for Forslaget, som det staaer, er, at det er yttret, at Følgen deraf vilde blive, at Godseieren, istedetfor at fæste Husene bort, vilde leie dem bort; men jeg vil haabe af de danske Godseieres Humanitet, at de dog vilde vælge den mildere Wei, og ialtsald ikke foretage Noget, der kunde blive til Skade for Huusmanden og den arbejdende Stand af den Grund, som her er bleven nævnet. Naar det er sagt, at det var vanskeligt at paavise Exempler, maa jeg dog bemærke, at det efter min Erfaring vilde være meget let at opstille yderst flaaende Exempler med Hensyn til, hvorledes Forholdene stille sig paa de større Selveierdistricter, og de større samlede Godseierdistricter. Jeg har flere Erfaringer i denne Retning, hvor det viser sig aldeles utvetydigt, at det har været vanskeligt, ja næsten umuligt for den sluttige Arbejder at faae Huus paa et Godseierdistricter, hvor han iøvrigt kunde finde rigeligt Erhverv, men at han har maattet tye til Selveierdistricterne, som derved ere blevene aldeles overbefolkede og bebyrdede med et meget trykkende Fattigvæsen. Denne Ulempe troer jeg for en stor Deel vilde tabe sig, dersom Friheden kunde udstrækkes til at Arbejderen kunde faae Huus paa Landet der, hvor han kunde finde Erhverv, uden Hensyn til, om det var et Selveiergods eller et Fæstegods. Jeg skulde ogsaa troe, at det i flere Henseender var baade i Huusfæsternes og

godseierernes Interessé, at det blev tilladt; naar en gammel Huusfæster ikke længere kunde gjøre sit Arbejde, eller ialtsald kun maadeligt, da vilde baade Huusfæsteren og Godseieren vistnok være vel tjent med at faae en anden kraftfuld Mand til at opfylde hans Pligt og forrette hans Arbejde; og ligeledes vilde Sagnet vist ogsaa være vel tjent med ikke at faae den fattige Huusfæster altfor tidlig paa Fattigvæsenet. Jeg troer altsaa, at der er mange Grunde, der tale for, at Forslaget til § 5, der er stillet idag, skulde vedtages.

Justitsministeren: Naar Udtrykkene i Forordningens § 5, saaledes som de findes i den allerede udgaaede Anordning, ere blevene paaberaabte som Motiv til, at man saa ogsaa kunde gjøre yderligere Indskrænkning i de allerede bestaaende Contractsforshold, eftersom Forordningen allerede i enkelte Punkter har gjort saadanne Indskrænkninger, saa troer jeg dog, som den der i sin Tid har havt Ansvaret for denne Forordnings Emanering og der har contrasigneret den, at burde tillade mig nogle saa Bemærkninger, Jeg kan ikke Andet, end ansee det i høi Grad nødvendigt, at der skielnes mellem de Contractsforshold, der allerede ere indgaaede, og dem, der i Fremtiden skulle indgaaes. De sidste Contractsforshold kan man ordne efter Hensigtsmæssigheden, efter hvad man troer, der vilde være tjenligt for de forskellige Classer af Borgere; de første, de allerede indgaaede Contractsforshold, kan man vistnok ikke gjøre Indgreb i, undtagen man finder at der er saadanne Tilfælde tilstede, hvor den naturlige Retsfølelse taler for, at en Forandring maae foregaae. Dengang det var under Forhandling, at en Anordning, som den nærværende skulde udgaae, forekom det mig, at man ikke kunde gaae videre end netop at afhjælpe saadanne Mangler, som det kunde findes at den naturlige Retsfølelse gjorde Krav paa en Forandring i. Der var netop forekommet Tilfælde, hvor Betslægtede i op og nedstigende Linie vare blevene forhindrede fra at komme tilhuse hos Fæstere; det var at befrygte, da Anordningen udgik, at saadanne Tilfælde kunde hyppigt indtræffe, netop for medelst de Krigsforshold, hvorunder vi dengang befandt os, og fra hvilke vi desværre endnu